

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ & ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Σε μια εποχή αγωνίας

Αυτό το έντυπο είναι του/της

που επισκέφτηκε το Βυζαντινό
Μουσείο Αργολίδας στις

Σπήλαιο Ανδρίτσας
Μοιραίο Καταφύγιο

Σπήλαιο Ανδρίτσας
Μοιραίο Καταφύγιο

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ
ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Το μυστικό του σπηλαίου Ανδρίτσας

Γύρω στο τέλος του 6^{ου} ή στις αρχές του 7^{ου} αιώνα μ.Χ., κάτι φοβερό συνέβη σε μια περιοχή νότια από το Άργος. Μια ομάδα ανθρώπων -περισσότεροι από 50- που ζούσαν εκεί, αναγκάζονται να κρυφτούν σε ένα σπήλαιο.

Οι περισσότεροι είναι παιδιά, έφηβοι και νέες γυναίκες. Χρειάζεται να κατέβουν από ένα στενό και απότομο βάραθρο 14 μέτρων για να φτάσουν στο μεγάλο σκοτεινό σπήλαιο που πιστεύουν ότι θα τους σώσει.

Έρχονται οργανωμένοι για να ζήσουν εκεί, μέχρι να περάσει ο κίνδυνος. Κουβαλούν προμήθειες, κυρίως νερό και μερικά τρόφιμα, καθώς και πολλά λυχνάρια για να βλέπουν στο πυκνό σκοτάδι.

Έχουν μαζί τους χρήματα, όσα έχει ο καθένας, και έναν χάλκινο μεγάλο σταυρό.

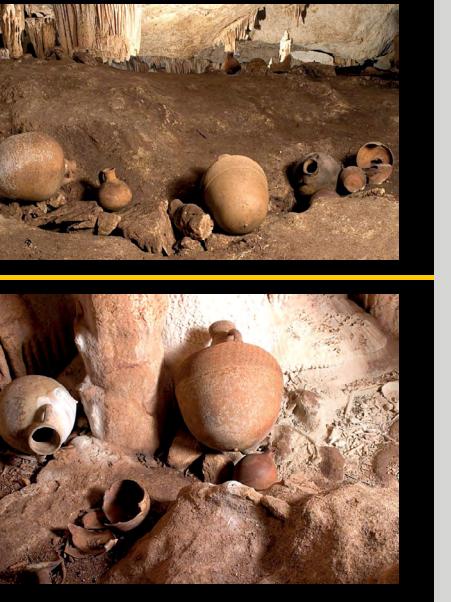
Μετά από λίγο καιρό, καταλαβαίνουν ότι δεν μπορούν να βγουν από το σπήλαιο. Είναι αποκλεισμένοι. Οι προμήθειες εξαντλούνται, το λάδι στα λυχνάρια λιγοστεύει. Αποκαμμένοι πια περιμένουν να τους τυλίξει το αιώνιο σκοτάδι.

Γιατί άραγε οι άνθρωποι αυτοί υποχρεώθηκαν να καταφύγουν στο σπήλαιο;

Ποιον κίνδυνο προσπαθούσαν να αποφύγουν; Η λόγχη όπου που βρέθηκε στην είσοδο του σπηλαίου, πώς μπορεί να εξηγηθεί;

Γιατί άραγε εγκλωβίστηκαν στο σπήλαιο; Τι τους εμπόδισε να βγουν;

Σκέψου σε ποια περίπτωση θα χρειαζόταν να φύγεις από το σπήλαιο και να κρυψείς κάπου. Τι θα διάλεγες για κρυψώνα; Τι θα έπαιρνες μαζί σου;

Λίγα λόγια για τα σπήλαια

Το σπήλαιο της Ανδρίτσας είναι ένα από τα χιλιάδες γνωστά σπήλαια της Ελλάδας, δημιούργημα της δύναμης του νερού που διαβρώνει επί αιώνες τα πετρώματα.

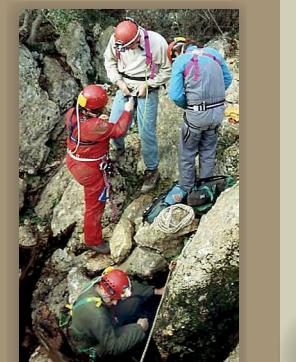
Τα σπήλαια εντυπωσιάζουν, με τους σταλακτίτες να κρέμονται από την οροφή, τους σταλαγμίτες που φαίνονται σαν να ξεφυτρώνουν από τη γη και τους περίτεχνους σχηματισμούς που μοιάζουν συχνά με κολώνες και κουρτίνες.

Ο κόσμος των σπηλαίων, σκοτεινός και υγρός, προφυλαγμένος μα και άγνωστος, γοήτευε πάντοτε τους ανθρώπους. Από τα προϊστορικά χρόνια τα σπήλαια έγιναν συχνά καταφύγια και κρυψώνες, χώροι κατοικίας ή λατρείας.

Η μελέτη των σπηλαίων από ειδικευμένους ερευνητές, αρχαιολόγους, γεωλόγους, βιολόγους, ανθρωπολόγους κ.ά., συχνά φέρνει στο φως συγκλονιστικά στοιχεία.

Η εξερεύνηση για πρώτη φορά -στις αρχές του 2004- του σπηλαίου της Ανδρίτσας αποκάλυψε το για 14 αιώνες καλά κρυμμένο μυστικό του.

Αν βρεθείς κοντά, μην χάσεις την ευκαιρία να επισκεφθείς σπήλαια όπως: το Φράγχι στην Ερμιονίδα, του Κάψια στην Αρκαδία, του Διρού στη Μάνη και των Λιμνών στην Καστριά Αχαΐας.

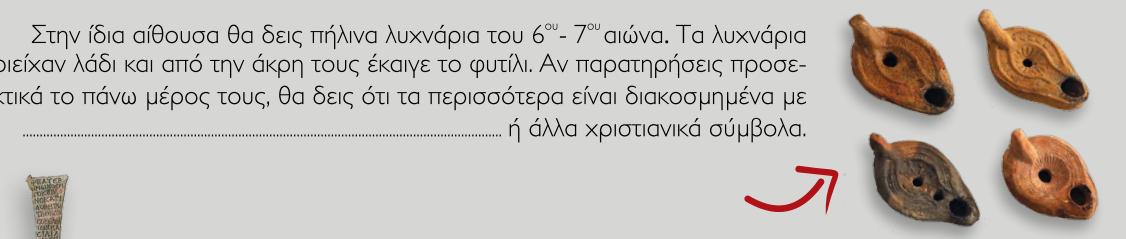
Στη μόνιμη έκθεση του Μουσείου

Οι άνθρωποι που κρύφτηκαν στο σπήλαιο της Ανδρίτσας είχαν μαζί τους περισσότερα από 100 αγγεία. Τα πιο πολλά ήταν πηλίνα δοχεία για τη μεταφορά υγρών, όπως αμφορείς και οινοχόες.

Αν θέλεις, σχεδίασε ένα από αυτά.

Στην ίδια αίθουσα θα δεις πηλίνα λυχνάρια του 6^{ου}-7^{ου} αιώνα. Τα λυχνάρια περιείχαν λάδι και από την άκρη τους έκαιγε το φυτίλι. Αν παρατηρήσεις προσεκτικά το πάνω μέρος τους, θα δεις ότι τα περισσότερα είναι διακοσμημένα με ή άλλα χριστιανικά σύμβολα.

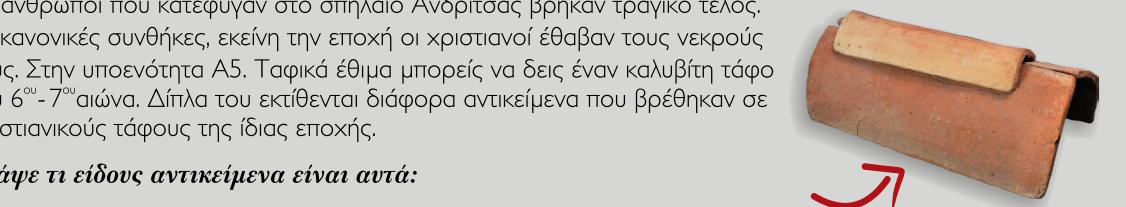

Στο πιο δυσπρόσιτο σημείο του σπηλαίου βρέθηκε μεγάλος χάλκινος σταυρός. Οι σταυροί αυτού του τύπου στερεώνονταν σε κοντάρι για να σηκώνονται ψηλά και έτσι να μπορούν να τους βλέπουν όλοι στις λιτανείες.

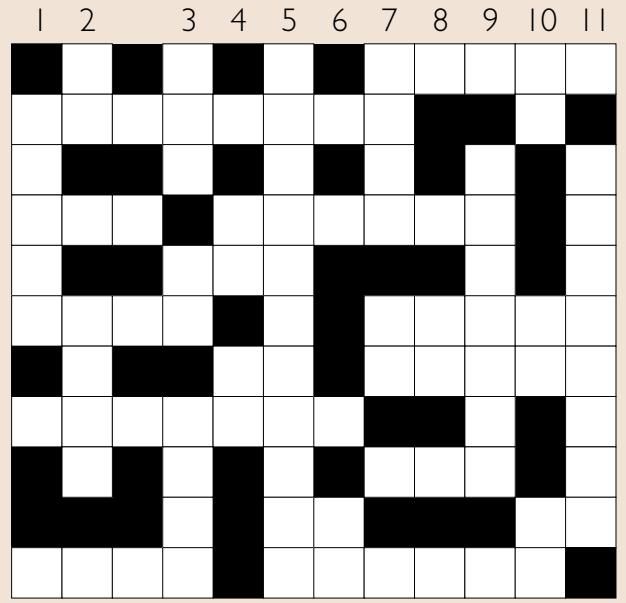

Οι άνθρωποι που κατέφυγαν στο σπήλαιο Ανδρίτσας βρήκαν τραγικό τέλος. Σε κανονικές συνθήκες, εκείνη την εποχή οι χριστιανοί έθαβαν τους νεκρούς τους. Στην υποενότητα A5. Ταφικά έθιμα μπορείς να δεις έναν καλυβήτη τάφου του 6^{ου}-7^{ου} αιώνα. Δίπλα του εκτίθενται διάφορα αντικείμενα που βρέθηκαν σε χριστιανικούς τάφους της ίδιας εποχής.

Γράψε τι είδους αντικείμενα είναι αυτά:

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ
Για να λύσεις το σταυρόλεξο ίσως χρειαστεί να ξαναδιάβασεις κάποια από τα προηγούμενα κείμενα!

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

- 1 Βρέθηκε στην είσοδο του Σπηλαίου Ανδρίτσας.
- 2 Από αυτήν πήρε το όνομά του το Σπήλαιο της έκθεσης που είδες.
- 3α ...λόγος. Ένας από τους επιστήμονες που μελέταν τα σπήλαια.
β Σύντομα την έκασταν όσοι κρύφτηκαν στο Σπήλαιο Ανδρίτσας.
- 4 Τόσες εισόδους έχει το Σπήλαιο Ανδρίτσας.
- 5α Λίγο... σκοτάδι.
β Ήταν τα περισσότερα άτομα που κατέφυγαν στο Σπήλαιο Ανδρίτσας (αντίστροφα).
- 6α Όμοια σύμφωνα.
β Παραμένει όγκωση τη ... του τραγικού γενονότος.
- 7α Σχηματίζεται από τη δύναμη του νερού που διαβρώνει τα πετρώματα.
- 8 Δίνουν τα λυχνάρια.
- 9α Διέρθιογς, που υπάρχει στο αγγείο.
β Άρθρο.
- 10 α Η βασική προμήθεια όσων εγκαταστάθηκαν στο Σπήλαιο Ανδρίτσας.
β Είχαν μαζί τους και έναν ...

ΚΑΘΕΤΑ

- 1 Πόλη στα βόρεια της Ανδρίτσας.
- 2α Υποθέτει.
- β Πρέπει να κατέβεις μεγάλο ... για να κατέβεις το βαθύ βάραθρο που οδηγεί στο Σπήλαιο Ανδρίτσας.
- 3α Συμπεραίνει.
- β Ανόμοια σύμφωνα.
- γ Τόσο καιρό μπόρεσαν να ζήσουν οι άνθρωποι στο Σπήλαιο Ανδρίτσας.
- 4α 18ο με το 9α οριζόντια.
- β Άρθρο.
- 5 Κρέμονται από την οροφή των σπηλαίων.
- 6 Ρωτάει (αντίστροφα).
- 7α Καίνε τα λυχνάρια.
- β Όμοια φωνήντα.
- 8 Συλλαβή στα λυχνάρια.
- 9 Τους βρήκε τραγικός στο Σπήλαιο Ανδρίτσας.
- 10 α Σύμφωνο.
- β 18ο με το 4α κάθετα.
- γ Άρθρο.
- 11 Βρέθηκαν πολλά στο Σπήλαιο Ανδρίτσας.

Βασισμένο στο εκπαιδευτικό φυλλάδιο του Βυζαντινού & Χριστιανικού Μουσείου για την περιοδική έκθεση «Σπήλαιο Ανδρίτσας. Μοιραίο καταφύγιο» (2005).

Μια εποχή αγωνίας

Δεν γνωρίζουμε ποιον ακριβώς κίνδυνο προσπάθησαν να αποφύγουν όσοι κατέφυγαν στο σπήλαιο της Ανδρίτσας. Ξέρουμε, όμως, ότι από τα τέλη του 6^{ου} αιώνα, αλλά κυρίως κατά τον 7^ο και 8^ο αιώνα, η Πελοπόννησος, αλλά και ολόκληρη η βυζαντινή αυτοκρατορία, περνά μια δύσκολη περίοδο. Σεισμοί, επιδημίες, φτώχεια και πείνα ταλαιπωρούν τους πληθυσμούς.

Επιδρομές Σλάβων και Αράβων προκαλούν αναταραχή και φόβο. Ορισμένες ανατολικές επαρχίες χάνονται για το Βυζάντιο οριστικά. Αρκετοί οικισμοί εγκαταλείπονται, ο πληθυσμός μειώνεται, πολλοί άνθρωποι υποχρεώνονται να αφήσουν τις δουλειές τους και η οικονομία περνά κρίση.

Πολλοί καταφεύγουν για να προστατευτούν στις μικρές καλά οχυρωμένες πόλεις-κάστρα, που αρχίζουν σιγά σιγά να δημιουργούνται.

Οι πληροφορίες που έχουμε για την περίοδο αυτή δεν είναι πολλές. Γι' αυτό ο 7^{ος} και ο 8^{ος} αιώνας λέγονται και «σκοτεινοί αιώνες». Όμως, κάποιες μικρές δραματικές ιστορίες που τυχαία μαθαίνουμε από αρχαιολογικά ευρήματα αποκαλύπτουν την αγωνία των ανθρώπων της εποχής να σώσουν τη ζωή τους και την περιουσία τους. Στο Άργος και στην ευρύτερη περιοχή του έχουν βρεθεί σύνολα νομισμάτων (θησαυροί) αυτής της εποχής που οι κάτοχοι τους θέτουν όμως για κάποιο λόγο δεν γύρισαν ποτέ για να τα πάρουν...

Στην ενότητα αυτή μπορείς να δεις έναν από αυτούς τους θησαυρούς.

ΒΥΜΑ

Βυζαντινό Μουσείο Αργολίδας
Στρατώνες Καποδίστρια, Άργος - Τ.Κ. 21200
Τηλ./Fax: 27510 68937
www.byma.gr
www.argolisculture.gr
e-mail: efaarg@culture.gr